

Sygn. akt V KK 172/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 sierpnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Gradzik (przewodniczący)

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

SSN Dariusz Świecki

Protokolant Anna Korzeniecka-Plewka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jolanty Rucińskiej,
w sprawie **Z. Ś.**

skazanego z 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 37b k.k. w zw. z art. 34
§ 1 i § 1a pkt 1 i 2 k.k. i § 1 b w zw. z art. 35 § 1 i 3 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 24 sierpnia 2016 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na
niekorzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w K.

z dnia 26 listopada 2015 r.,

uchyla zaskarżony wyrok:

- w części orzekającej na rzecz D. K. kwotę

9 459,87 zł;

- w części braku rozstrzygnięcia o środku kompensacyjnym

na rzecz E. W. przekraczającym zasądzoną kwotę

3 303,64 zł i w tym zakresie sprawę przekazuje do

ponownego rozpoznania.**UZASADNIENIE**

Z. Ś. został oskarżony o popełnienie 37 przestępstw z art. 286 § 1 k.k., w tym o to, że:

- w dniu 25 marca 2011 r. w miejscowości Z., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jako właściciel firmy Handel Artykułami do Produkcji Rolnej „D.” Z. Ś., [...] doprowadził D. K. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 14.764,07 zł za pomocą wprowadzenia w błąd w ten sposób, że zatajając trudną sytuację finansową związaną z posiadanymi zobowiązaniami publiczno-prawnymi oraz zobowiązaniami wobec innych podmiotów, zakupił zboże - pszenicę w ilości 15,86 tony za łączną kwotę 14 764,07 zł z odroczonym terminem zapłaty, nie mając zamiaru ani obiektywnych możliwości wywiązania się z warunków umowy, czym działał na szkodę D. K. (zarzut 2 aktu oskarżenia);
- w dniu 30 września 2011 r. w miejscowości Z., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jako właściciel firmy Handel Artykułami do Produkcji Rolnej „D.” Z. Ś., [...] doprowadził D. K. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 9 459,87 zł za pomocą wprowadzenia w błąd w ten sposób, że zatajając trudną sytuację finansową związaną z posiadanymi zobowiązaniami publiczno-prawnymi oraz zobowiązaniami wobec innych podmiotów, zakupił zboże - pszenicę w ilości 12,63 tony za łączną kwotę 9 459,87 zł z odroczonym terminem zapłaty, nie mając zamiaru ani obiektywnych możliwości wywiązania się z warunków umowy, czym działał na szkodę D. K. (zarzut 6 aktu oskarżenia);
- w dniu 26 lipca 2012 r. w miejscowości Z., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jako właściciel firmy Handel Artykułami do Produkcji Rolnej „D.” Z. Ś., [...] doprowadził E. W. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 25 000 zł za pomocą wprowadzenia w błąd w ten sposób, że zatajając trudną sytuację finansową związaną z posiadanymi zobowiązaniami publiczno-prawnymi oraz zobowiązaniami wobec innych podmiotów, zakupił zboże - pszenicę w ilości 31,12 tony za łączną kwotę 28 303,64 zł z odroczonym terminem zapłaty, dokonując jednocześnie w celu uprawdopodobnienia realizacji przyjętych zobowiązań zapłaty części tej kwoty w wysokości 3 303,64 zł nie mając zamiaru ani obiektywnych

możliwości wywiązania się z warunków umowy, czym działał na szkodę E.W. (zarzut 11 aktu oskarżenia).

Prokurator, oskarżając Z. Ś. o popełnienie opisanych w akcie oskarżenia czynów, umieścił w nim wniosek o wydanie, na podstawie art. 335 § 1 k.p.k., wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie na podstawie 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i art. 37b k.k. uzgodnionej z oskarżonym kary kumulatywnej pozbawienia wolności i kary ograniczenia wolności ze wskazanym we wniosku obowiązkiem oraz orzeczenie obowiązku naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonych wskazanych we wniosku, w tym na rzecz D. K. i E.W.

Na posiedzeniu przed sądem, w dniu 26 listopada 2015 r., prokurator wniósł o wymierzenie Z. Ś. uzgodnionej z nim kary, tak jak we wniosku, jednocześnie precyzując go, iż obowiązek naprawienia szkody na rzecz poszczególnych pokrzywdzonych, winien być orzeczony w kwotach wskazanych w poszczególnych zarzutach.

Sąd Rejonowy w K. uwzględnił tak zmodyfikowany wniosek i wyrokiem z dnia 26 listopada 2015 r., uznał Z. Ś. za winnego popełnienia 37 czynów w warunkach ciągu przestępstw, przyjmując co do czynu popełnionego na szkodę D. K. opisanego w pkt. 6, że wartość szkody wynosi 6 059,87 zł, to jest popełnienia ciągu przestępstw z art. 286 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 37b k.k. w zw. z art. 34 § 1 i § 1a pkt 1 i 2 k.k. i art. 1b w zw. z art. 35 § 1 i 3 k.k. wymierzył oskarżonemu karę kumulatywną miesiąca pozbawienia wolności i 2 lat ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cel społeczny wskazany przez sąd w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym, w tym rok kary ograniczenia wolności poprzez obowiązek pozostawania w miejscu stałego pobytu lub innym wskazanym miejscu pobytu w godzinach od 22:00 do 06:00 z zastosowaniem systemu dozoru elektronicznego. Sąd orzekł również na podstawie art. 46 § 1 k.k. obowiązek naprawienia szkody poprzez uiszczenie na rzecz wskazanych w wyroku pokrzywdzonych, w tym na rzecz D. K. kwoty 20 823,94 zł oraz kwoty 9 459,87 zł, a na rzecz E.W. kwotę 3 303,64 zł.

Wyrok powyższy nie został zaskarżony i uprawomocnił się w I instancji w dniu 9 grudnia 2015 r.

Od tego wyroku kasację wniósł Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny, który zaskarżył go na niekorzyść skazanego Z. Ś., w części dotyczącej nie orzeczenia o środku kompensacyjnym naprawienia szkody w wysokości 25 000,00 zł na rzecz pokrzywdzonej E. W., oraz w części dotyczącej orzeczenia o środku kompensacyjnym naprawienia szkody w kwocie 3 303,64 zł na rzecz pokrzywdzonej E. W., oraz w kwocie 9 459,87 zł na rzecz pokrzywdzonego D. K. Skarżący zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, to jest art. 335 § 1 k.p.k., polegające na wydaniu wyroku skazującego Z. Ś. niezgodnego z wnioskiem prokuratora, w części dotyczącej środka kompensacyjnego naprawienia szkody pokrzywdzonym:

- E. W., poprzez nie orzeczenie obowiązku naprawienia szkody w wysokości 25 000 zł, pomimo że prokurator wnosił o jego orzeczenie;
- D. K., poprzez orzeczenie obowiązku naprawienia szkody w niewnioskowanej przez prokuratora wysokości, przekraczającej rzeczywistą szkodę o 9 459,87 zł;
- oraz E. W. poprzez orzeczenie nie będącego przedmiotem wniosku prokuratora obowiązku naprawienia szkody w kwocie 3 303,64 zł na rzecz niewystępującej w tym postępowaniu pokrzywdzonej,

co w konsekwencji doprowadziło do rażącej obrazu prawa materialnego, a to art. 46 k.k. W konkluzji Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego jest częściowo zasadna.

Skarżący formułując zarzut w kasacji z dnia 1 czerwca 2016 r. dotyczący tego, że zaskarżony wyrok pomija całkowicie zobowiązanie oskarżonego do naprawienia szkody wyrządzonej pokrzywdzonej E. W. oraz orzeka o naprawieniu szkody E. W., która nie była pokrzywdzoną przestępstwem przez oskarżonego, nie zauważył tego, że w dniu 15 lutego 2016 r., a więc przed wniesieniem kasacji, Sąd Rejonowy w K. sprostował oczywistą omyłkę pisarską w wyroku z dnia 26 listopada 2015 r. zastępując nazwisko niewystępującej w sprawie E. „W.” nazwiskiem rzeczywistej pokrzywdzonej „W”. Okoliczność ta wskazuje więc, że na rzecz

pokrzywdzonej E. W. zaskarżonym wyrokiem zasądzono środek kompensacyjny w kwocie 3 303,64 zł, co nie odpowiada jednak wysokości poniesionej przez nią szkody. W zarzucie 11 aktu oskarżenia wskazana jest kwota 25 000 zł, jednakże w chwili orzekania istniała wątpliwość, co do wysokości szkody już naprawionej przez oskarżonego, a co winno być wyjaśnione przez Sąd Rejonowy. Nie ulega bowiem wątpliwości, że obowiązek naprawienia szkody przez oskarżonego dotyczy tylko szkody, której nie naprawiono i Sąd orzekając na podstawie art. 46 § 1 k.k. musi mieć na względzie rozmiar już naprawionej szkody. Zeznania natomiast pokrzywdzonej E. W. z dnia 11 września 2015 r. zawierają w tej sprawie sprzeczności. Wskazano w nich zarówno, że oskarżony po naprawieniu szkody w wysokości 3 303,64 zł jest jej winien kwotę 25 000 zł, jak również to, że jest on jej winien jedynie kwotę 5 195,38 zł. Tytułem naprawienia szkody zasądzono natomiast równowartość kwoty, która została zwrócona pokrzywdzonej, tj. 3 303,64 zł. To uchybienie w zaskarżonym wyroku stanowi niewątpliwie rażące naruszenie art. 335 § 1 k.p.k., które w konsekwencji doprowadziło również do obrazy art. 46 § 1 k.k. i spowodowało konieczność uchylecia wyroku Sądu Rejonowego w części braku rozstrzygnięcia o środku kompensacyjnym na rzecz E. W. oczywiście w zakresie przekraczającym już zasądzoną kwotę. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd rozstrzygnie te wątpliwości w oparciu o wyjaśnienia oskarżonego oraz zeznania świadka E. W.

Wprawdzie Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny wskazał, iż kasacja w sprawie jest wniesiona na niekorzyść Z. Ś., to jej analiza w kontekście materiału dowodowego i treści zaskarżonego wyroku pozwala przyjąć, iż jest ona wniesiona w istocie na korzyść skazanego w części orzekającej obowiązek naprawienia szkody na rzecz D. K. w kwocie znacznie przekraczającej szkodę faktycznie mu wyrządzoną. Z uwagi na treść art. 518 k.p.k. w zw. z art. 434 § 2 k.p.k. istniała możliwość jej rozpoznania i orzeczenia w tej części na korzyść skazanego.

Odnosząc się do tej części kasacji należy zauważyć, że Sąd Rejonowy zasadnie zmienił wysokość szkody poniesionej przez pokrzywdzonego D. K. na skutek popełnionego przez oskarżonego przestępstwa opisanego w zarzucie 6 aktu oskarżenia z kwoty 9 459,87 zł na kwotę 6 059,87 zł, co było wynikiem

częściowego naprawienia szkody. Zasądzając środek kompensacyjny na rzecz tego pokrzywdzonego, Sąd słusznie zsumował wartość szkody poniesionej przez niego wskutek czynów opisanych w pkt 2 i pkt 6 aktu oskarżenia i zobowiązał Z. Ś. do naprawienia szkody w wysokości łącznej 20 823,94 zł. Jednakże Sąd, wychodząc poza zakres wniosku prokuratora oraz ustalenia faktyczne z rażącym naruszeniem art. 335 § 1 k.p.k., zasądził dodatkowo na rzecz D. K. kwotę 9 459,87 zł, czyli kwotę wskazaną w pkt 6 zarzutów, a która po jej zmodyfikowaniu przez Sąd i przyjęciu jako wysokość szkody kwoty 6 059,87 zł weszła już do zasądzzonego odszkodowania w kwocie 20 823,94 zł. Zaszła więc konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku w części zasądzającej na rzecz D. K. kwotę 9 459,87 zł., nie jest natomiast konieczne wydawanie orzeczenia następczego i przekazywania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania w tym zakresie.

Rozstrzygnięcie o kosztach oparte jest o treść art. 638 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

kc